

Eierskapskontroll - tiltak for god eierstyring

Siljan kommune

Innhold

Sammendrag	1
1 Innledning	4
1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger	4
1.2 Metode	4
1.3 Kriterier	5
1.4 Høring	5
2 Opplæring av folkevalgte	6
2.1 Kontrollkriterier	6
2.2 Fakta om opplæring	6
2.3 Vurdering av opplæring	7
3 Representasjon i eierorgan	8
3.1 Kontrollkriterier	8
3.2 Fakta om representasjon i eierorgan	9
3.3 Vurdering av representasjon i eierorgan	10
4 Avklaringer og rapporteringer	12
4.1 Kontrollkriterier	12
4.2 Fakta om avklaringer og rapporteringer	13
4.3 Vurdering av avklaringer og rapporteringer	15
5 Styrevalg	17
5.1 Kontrollkriterier	17
5.2 Fakta om styrevalg	18
5.3 Vurdering av styrevalg	19
6 Konklusjoner	20
7 Anbefalinger	20
Vedlegg	21
Høringsuttalelser	21

Foto forside: Svilen Milev, www.effective.com

Sammendrag

Bestilling og bakgrunn

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Siljan kommune i sak 10/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av kommunestyret i Siljan kommune i sak 29/16.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstilling:

I hvilken grad legger Siljan kommune til rette for god eierstyring?

Undersøkelsen omfatter

- om kommunen sørger for at folkevalgte får opplæring om eierstyring
- om kommunens eierrepresentant har fullmakt i samsvar med gjeldende regler og delegasjonsvedtak
- hvordan kommunen sikrer at selskapsspørsmål blir avklart med og rapportert til politisk nivå
- om kommunen har tiltak for å sikre styrevalg i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger
- hvordan habilitetsreglene ivaretas

Metode

Eierskapskontrollen er gjort i overensstemmelse med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, samt forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Vi har undersøkt eierstyring av selskapene:

- Renovasjon i Grenland IKS (RiG)
- Grep Grenland AS (Grep)
- Vekst i Grenland IKS (Vekst i Grenland)

Kontrollen omfatter hovedsakelig årene 2017 og 2018.

Funn og vurderinger

Kommunestyret har vedtatt hvordan kommunens eierskap skal håndteres. Siljan kommune har etablert en ordning for eiersaker, som kan sikre at politisk nivå i kommunen får informasjon om selskapene. Ordningen ivaretar ikke like godt behovet for å avklare eierrepresentantens fullmakter i forkant av eiermøtene. Eierkommunene er ansvarlige for sin andel av IKS-forpliktelser. Budsjettet er endelig når det er vedtatt av representantskapet. Det er derfor viktig at kommunestyret har behandlet budsjettet før representantskapet, slik at representanten har et mandat.

Konklusjon

Siljan kommune har i noen grad lagt til rette for god eierstyring.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får noe opplæring i eierstyring.

Delegasjonsreglementet er ikke fullt ut i samsvar med IKS-loven når det gjelder oppnevning av representasjon til representantskap i IKS. Eiers representasjon i eierorganene har likevel vært i samsvar med lovverk og kommunestyrets vedtak.

Kommunestyret har vedtatt føringer for hvordan kommunen skal ivareta eierskap i selskaper. Føringene er ikke gjennomført fullt ut i praksis: Det er ikke alltid avklart med eller rapportert til kommunestyre eller formannskap i forbindelse med generalforsamlinger/representantskapsmøter. Grep har holdt orienteringer for kommunestyret, slik kommunestyret har vedtatt, og nylig har Vekst i Grenland hatt en orientering for kommunestyret.

Alle selskapene har i praksis hatt en valgkomite til for styremedlemmer. For Grep er det ikke lagt noen føringer for sammensetning av styret. Grep har ikke fullt ut en lovlig styresammensetning, da kravet om kjønnsrepresentasjon ikke er ivaretatt. To av selskapene har styremedlemmer som har ledende stillinger i Siljan kommune. Det kan medføre ulemper knyttet til inhabilitet, og er ikke i samsvar med anbefalinger fra KS.

Anbefalinger

Vi anbefaler Siljan kommune å

- vurdere
  - å treffe tiltak for å sikre politisk behandling av innkallinger til representantskap/generalforsamling
  - å treffe tiltak for å sikre at alle selskapene orienterer kommunestyret om status
  - om det er hensiktsmessig at ledende ansatte har styreverv
- sikre at
  - delegasjonsreglementet omtaler utnevning av eierrepresentasjon i samsvar med kravene i IKS-loven
  - styresammensetningen i Grep er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon

Grep bør sørge for oppdatert informasjon om styret i Brønnøysundregisteret.

Skien, 11.01.19

Telemark kommunerevisjon IKS

1 Innledning

1.1 Bakgrunn, formål og problemstillinger

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Siljan kommune i sak 10/18. Bakgrunn for bestillingen er plan for selskapskontroll 2016-2019, vedtatt av kommunestyret i Siljan kommune i sak 29/16.

Kontrollutvalget har bedt om svar på følgende problemstilling:

I hvilken grad legger Siljan kommune til rette for god eierstyring?

Undersøkelsen omfatter

- om kommunen sørger for at folkevalgte får opplæring om eierstyring
- om kommunens eierrepresentant har fullmakt i samsvar med gjeldende regler og delegasjonsvedtak
- hvordan kommunen sikrer at selskapsspørsmål blir avklart med og rapportert til politisk nivå
- om kommunen har tiltak for å sikre styrevalg i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger
- hvordan habilitetsreglene ivaretas

Rapporten har et kapittel for hvert av punktene over, med unntak av habilitet som er behandlet i kapittel 3 om representasjon i eierorgan og i kapittel 5 om styrevalg.

1.2 Metode

Denne kontrollen er en eierskapskontroll. Kontrollen er gjennomført i samsvar med kommunelovens regler om selskapskontroll i §§ 77 og 80, forskrift om kontrollutvalg §§ 13 og 14.

Vi har innhentet skriftlig dokumentasjon fra kommunen om folkevalgtopplæring og andre tiltak for opplæring i eierskap og eierstyring. Videre har vi gjennomgått kommunens delegasjonsreglement og innkallinger til og protokoller fra generalforsamlinger og representantskap, samt relevante politiske vedtak knyttet til de selskapene som er med i kontrollen.

Siljan kommune har eierandeler i mange selskaper. Kommunen eier selskapene sammen med andre. Vi har undersøkt eierstyring av selskapene:

- Renovasjon i Grenland IKS (RiG)
- Grep Grenland AS (Grep)
- Vekst i Grenland IKS (Vekst i Grenland)

Kontrollen omfatter hovedsakelig årene 2017 og 2018.

1.3 Kriterier

Kriterier for vurderingene i rapporten bygger i hovedsak på følgende kilder:

- lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (koml)
- lov 29. januar 1999 om interkommunale selskap (IKS-lova)
- lov 13. juni 1997 om aksjeselskap (asl)
- forskrift 17. desember 1999 nr. 1568 om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper (IKS-forskriften)
- Selskapsvedtekter/selskapsavtale
- Relevante kommunestyrevedtak
- [KS' anbefalinger for eierstyring, selskapsledelse og kontroll \(2015\)](#)

1.4 Høring

Utkast til rapport er sendt på høring til kommunen og de selskapene som er omfattet av kontrollen. Vekst i Grenland har svart at selskapet ikke har kommentarer til rapporten. De to andre selskapene har ikke gitt høringssvar.

Høringssvaret fra Siljan kommune ved rådmannen ligger vedlagt. Faktaopplysninger som Siljan kommune oppgir i høringssvaret er innarbeidet i rapporten.

2 Opplæring av folkevalgte

I hvilken grad har kommunen sørget for at folkevalgte får opplæring om eierstyring?

2.1 Kontrollkriterier

KS anbefaling nr. 1 om eierskap handler om obligatorisk opplæring av og informasjon til folkevalgte. KS anbefaler følgende:

- Kommunen bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales at kommunestyret får en oversikt over status for selskapene.

Kommunestyret i Siljan har vedtatt at innkallinger til generalforsamlingene og representantskapene i Grep Grenland AS, Renovasjon i Grenland IKS og Vekst i Grenland IKS skal fremmes som orienteringssaker til formannskapet, og at de mest sentrale selskapene skal gi orienteringer i kommunestyret, jf. sak 44/18.

Kommunestyret i Siljan hadde et lignende vedtak om kommunalt eierskap fra sak 37/2009.

Vi har utledet følgende kriterier:

- Kommunen bør ha eierskap som en del av folkevalgtopplæringen

2.2 Fakta om opplæring

Siljan kommune hadde folkevalgtopplæring på kveldstid onsdag 11.11.15, torsdag 12.11.15 og mandag 16.11.15. Det var satt av 45 minutter til temaene kommunal organisering og interkommunalt samarbeid, her ble eierstyring berørt.

Invitasjonen gikk til medlemmer av kommunestyret, formannskapet, utvalg for helse, utvalg for oppvekst, utvalg for samfunn, arbeidsmiljøutvalget, kontrollutvalget, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og eldrerådet. Folkevalgtopplæringen har ikke obligatorisk frammøte, og det foreligger ikke deltakerliste.

Kommunen har en ordning med at daglig leder for selskapene skal holde orienteringer for kommunestyret årlig. Dette vil vi komme tilbake til i kapittel 4.

2.3 Vurdering av opplæring

Kommunen har gjennomført noe opplæring i eierstyring, og den ble gjennomført kort tid etter valget, i tråd med anbefalingene fra KS. Formuleringen i anbefalingen indikerer at opplæringen bør gjennomføres i flere runder.

3 Representasjon i eierorgan

I hvilken grad er kommunens eierrepresentanter valgt i samsvar med gjeldende krav og anbefalinger?

3.1 Kontrollkriterier

IKS – valg av representanter

IKS-loven § 6 regulerer representantskapet og dets sammensetning. Det følger av § 6 at kommunestyret selv skal velge eierrepresentanter med minst like mange vara til representantskapet. Representantene skal velges for 4 år, dersom ikke selskapsavtalen sier noe annet.

Representantskapsmedlemmer kan ikke velges til selskapets styre, jf. IKS-loven § 10 fjerde ledd.

Generalforsamling - fullmakt til å representere kommunen

Kommunestyret er kommunens øverste myndighet, og utøver eierskapet i aksjeselskap dersom den oppgaven ikke er delegert.

Det skal legges fram skriftlig, signert fullmakt for den som representerer eier på generalforsamling, jf. aksjeloven § 5-2. Dersom samtlige eiere samtykker, kan det gjøres unntak fra dette kravet. Slikt samtykke bør være dokumentert.

Anbefaling om representasjon

Både for aksjeselskap og interkommunale selskap anbefaler KS at kommunestyret som hovedregel bør oppnevne sentrale folkevalgte som eierrepresentanter i eierorganet (KS anbefaling nr. 7).

Habilitet i eierorgan med offentlig eier

Ifølge IKS-loven § 15 gjelder kommunelovens inhabilitetsregler for selskapets styrende organer. Det innebærer at den som sitter i selskapets styre ikke er habil til å håndtere saker for kommunen der selskapet er part, jf. kommuneloven § 40 nr. 3, forvaltningsloven § 6. Representant i representantskapet kan heller ikke velges til selskapets styre, jf. IKS-loven § 10 fjerde ledd.

Aksjeselskapers virksomhet reguleres av aksjeloven, også gjennomføring av generalforsamlingen. Aksjeloven § 5-3 har regler om stemmerett og inhabilitet på

generalforsamlingen. Rollen som styremedlem medfører ikke inhabilitet etter denne bestemmelsen, med mindre saken gjelder styremedlemmets ansvar eller personlige interesser.

Kommuneloven regulerer kommunens virksomhet. Etter kommuneloven blir den som sitter i styret i et selskap automatisk inhabil til å forberede eller avgjøre saker for kommunen, hvis selskapet er part i saken (f.eks. ved kommunestyrets/formannskapetets behandling av innkalling til generalforsamling eller en sak om kommunalt tilskudd til selskapet), jf. kommuneloven § 40 nr. 3 og forvaltningsloven § 6. Habilitetsreglene gjelder ethvert oppdrag som utføres for kommunen, også når representanten utfører et oppdrag for kommunen i generalforsamlinger. Dette innebærer at den som sitter i styret i et selskap, ikke kan forberede saker eller treffe avgjørelser for kommunen i eierorganet.

Vi har utledet følgende kriterier:

- Representant/fullmektig til eierorgan skal velges i samsvar med gjeldende krav.
- Eierrepresentantene bør være sentrale folkevalgte.
- Eierrepresentantene til et interkommunalt selskap skal ikke sitte i styret for selskapet.

3.2 Fakta om representasjon i eierorgan

I delegeringsreglementet som er vedtatt av kommunestyret 20.06.17, står det at *ordfører og rådmann delegeres myndighets hver for seg til å utnevne representanter ved avholdelse av generalforsamling, representantskap, årsmøte o.l. Ordføreren gis prioritet til å foreta utnevning.*

Renovasjon i Grenland IKS (RiG)

I følge selskapsavtalen til RiG skal kommunestyrene oppnevne et medlem og et varamedlem hver til representantskapet. Kommunestyret i Siljan har valgt ordfører Kjell A. Sølverød som representant til representantskapet i RiG, med varaordfører Kim Vegard Rekvik som vara for hele valgperioden, i sak 45/15.

I følge protokollene fra representantskapsmøtene 24.04.17 og 30.04.18 møtte Kjell A. Sølverød fra Siljan kommune.

Verken Sølverød eller Rekvik sitter i styret til RiG.

Grep Grenland AS (Grep)

Kommunestyret har gitt ordfører Kjell A. Sølverød fullmakt til å møte i generalforsamlingen i Grep, med varaordfører Kim Vegard Rekvik som vara for hele valgperioden, i sak 45/15.

I innkallingene til generalforsamling ber styreleder om at eventuelle fullmakter sendes til selskapet på forhånd. Det er ikke dokumentert i protokollene at noen har levert fullmakter. Protokollene fra representantskapsmøtene 22.05.17 og 28.05.18 viser at Kjell A. Sølverød har møtt fra Siljan kommune.

Verken Sølverød eller Rekvik sitter i styret til Grep.

Vekst i Grenland IKS

Kommunestyret i Siljan behandlet organisering av Vekst i Grenland i sak 51/2013. I punkt 3 heter det at IKS-et skal være en del av Grenlandssamarbeidet, der Grenlandsrådets medlemmer utgjør selskapets representantskap. I følge selskapsavtalen til Vekst i Grenland skal representantskapet bestå av ordfører, varaordfører og en representant fra opposisjonspartiet. Kommunestyret har valgt representanter til Grenlandsrådet i sak 43/15.

Fra Senterpartiet, Høyre og Sosialistisk venstreparti:

- ordfører Kjell A. Sølverød med vara Solfrid Tveitan
- varaordfører Kim Vegard Rekvik med vara Jan Petter Gurholt

Fra Arbeiderpartiet og Kristelig folkeparti:

- medlem av kommunestyre/formannskap Dag Jørn Myrvang med vara Else Marie Nordheim

Protokollene fra representantskapsmøtene 24.11.17 og 13.04.18 viser at Kjell A. Sølverød og Dag Jørn Myrvang møtte fra Siljan kommune. Protokollen fra representantskapsmøtet 09.06.17 viser at Kjell A. Sølverød, Kim Vegard Rekvik og Else Marie Norheim møtte fra Siljan kommune.

Ingen av disse sitter i styret til Vekst i Grenland.

3.3 Vurdering av representasjon i eierorgan

Delegeringsreglementet gir ordfører og rådmann myndighet til å utnevne representanter til representantskap. Det er ikke i samsvar med IKS-loven, som krever at kommunestyret selv skal velge disse, jf. IKS-loven § 6. Av samme grunn er det problematisk at selskapsavtalen til Vekst i Grenland har bestemmelser om hvem som

skal representere kommunene i representantskapet. For andre typer selskaper kan kommunestyret delegerer myndigheten til å velge sine representanter.

Vi ser at det er ordfører, varaordfører eller enkeltmedlemmer av formannskapet som er valgt til å representere kommunen i eierorganene. Dette er i samsvar med anbefaling fra KS, og det kan bidra til god kommunikasjon med kommunestyret i eiersaker.

Representantene til IKS-ene er valgt av kommunestyret, slik IKS-loven krever. Det er valgt samme antall vararepresentantene som det er representanter, i samsvar med IKS-loven § 6. Faktisk representasjonen i representantskapene har vært i samsvar med valgte representanter.

4 Avklaringer og rapporteringer

Sørger kommunen for at selskapsspørsmål får nødvendig avklaring med og blir rapportert til politisk nivå?

4.1 Kontrollkriterier

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og utøver kommunens eierskap dersom dette ikke er delegert. Kommunens eierskap i selskap skal utøves innenfor den rammen kommunestyret har satt, og i samsvar med delegert myndighet. Eiersaker bør derfor behandles i forkant av møter i eierorganene, slik at representantens fullmakter kan bli avklart.

Kommunestyret i Siljan har vedtatt at innkallinger til generalforsamlingene og representantskapene i Grep Grenland AS, Renovasjon i Grenland IKS og Vekst i Grenland IKS skal fremmes som orienteringssaker til formannskapet, og at de mest sentrale selskapene skal gi orienteringer i kommunestyret, jf. sak 44/18.

Kommunestyret i Siljan hadde et lignende vedtak om kommunalt eierskap fra sak 37/2009.

Innkalling til representantskap i IKS skal skje med minst fire ukers varsel, jf. IKS-loven § 8. Innkalling skal sendes både til representanten og til deltager (kommunen). Kravet i aksjeloven for innkalling til generalforsamling er minst en ukes varsel. For at formannskapet skal kunne behandle sakene i forkant av generalforsamlinger, vil det normalt være gunstig å ha en lenger innkallingsfrist enn ukesfristen etter aksjeloven. Eventuelle bestemmelser om forlenget innkallingsfrist til generalforsamling bør tas inn i selskapets vedtekter, slik at kravet blir bindende for selskapet, jf. KS anbefaling nr. 8.

Representantskapet skal fastsette årsregnskapet med årsberetning før 1. mai påfølgende år, jf IKS-forskriften § 4.

Vi har utledet følgende kriterier:

- Selskapet skal sende innkalling til generalforsamling/ representantskap med dagsorden i samsvar med gjeldende krav.
- Forlenget innkallingsfrist bør stå i vedtektene.
- Formannskapet bør behandle innkalling til generalforsamling/ representantskap i forkant av møtene.
- Kommunestyret skal få orienteringer fra selskapene.

4.2 Fakta om avklaringer og rapporteringer

Vi har ikke sett at innkallinger til generalforsamlinger og representantskap er behandlet i formannskapet i forkant av møtene. Rådmannen opplyser i brev at det fram til nå har vist seg vanskelig å få til. Ordføreren har ofte gitt en orientering til formannskapet i etterkant av generalforsamlingene og representantskapsmøtene. Vi har ikke sett at dette kommer fram av protokollene fra formannskapet. Vi har heller ikke funnet dokumentasjon på at innkallinger og protokoller er behandlet i formannskap eller kommunestyret i etterkant av møtene i eierorganene. Rådmannen påpeker i høringsvaret at innkallingene ofte har blitt sendt direkte til eierrepresentanten, og ikke til kommunen.

Renovasjon i Grenland IKS

I selskapsavtalen til RiG er det fastsatt at «årsmelding, regnskap og budsjett sendes deltakerkommunene, og skal være fremlagt for kommunestyret/bystyret før representantskapet kan avholde sitt årsmøte». Tabellen under viser når innkallingen ble sendt, når representantskapet var, hvor lang tid innkallingen ble sendt ut på forhånd og når det var møter i formannskapet.

Innkalling ble sendt ut	Tidspunkt for representantskap	Antall uker fra innkalling til representantskap	Tidspunkt for formannskapet
03.04.2017	24.04.2017	3 uker	14.03.2017 25.04.2017
07.12.2017	18.12.2017	1 ½ uker	28.11.2017 Kommunestyret: 12.12.2018
09.03.2018	30.04.2018	Over 7 uker	24.04.2018

Budsjett har blitt behandlet

- for 2018 i kommunestyret i sak 66/17 i møte 12.12.17. Budsjettet ble oversendt kommunen 19.09.17. med et oversendelsesbrev. Som tabellen viser ble selve innkallingen til representantskapet sendt senere. Representantskapets møte ble holdt 18.12.17.
- for 2019 i formannskapet i sak 49/18 i møte 23.10.18. Representantskapets møte ble holdt 10.12.18.

Årsregnskap med årsmelding har blitt lagt fram som orienteringssak for kommunestyret

- for 2016 i orienteringssak 4/17 i møte 28.03.17. Representantskapsmøte var 24.04.17.

- for 2017 i orienteringssak 2/18 i møte 05.04.18. Representantskapsmøte var 30.04.18.

Handlingsplan for renovasjonstjenestene 2018-30 ble vedtatt i kommunestyret i sak 47/17 i møte 03.10.17.

Økt låneramme ble vedtatt av formannskapet i sak 10/18 i møte 23.01.18 og i kommunestyret i sak 10/18 i møte 23.01.18.

Ny selskapsavtale for RiG ble behandlet av representantskapet i RiG 13.04.18. Formannskapet behandlet selskapsavtalen i sak 9/18 i møte 23.01.18, kommunestyret vedtok selskapsavtalen i sak 9/18 i møte 06.02.18.

Det har ikke vært orientering om selskapet fra daglig leder.

Grep Grenland AS

I vedtektene til Grep er det fastsatt at innkalling til generalforsamling skal skje med minst fire ukers varsel. Tabellen under viser når innkallingen ble sendt, når generalforsamlingen var, hvor lang tid innkallingen ble sendt ut på forhånd og når det var møter i formannskapet.

Innkalling ble sendt ut	Tidspunkt for generalforsamling	Antall uker fra innkalling til generalforsamling	Tidspunkt for formannskapet
06.04.2017	22.05.2017	Over 6 uker	25.04.2017
12.04.2018	28.05.2018	Over 6 uker	24.04.2018

Administrerende direktør Thor Fjellvang har orientert om selskapet: 24.04.2017

- for kommunestyret i orienteringssak 2/17 i møte 31.01.17
- for formannskapet i orienteringssak 1/18 i møte 13.03.18

Vekst i Grenland IKS

I selskapsavtalen til Vekst i Grenland er det fastsatt at innkalling skal skje med minst fire ukers varsel. Tabellen viser når innkallingen ble sendt, når representantskapet var, hvor lang tid innkallingen ble sendt ut på forhånd og når det var møter i formannskapet.

Innkalling ble sendt ut	Tidspunkt for representantskap	Antall uker fra innkalling til representantskap	Tidspunkt for formannskapet
04.05.2017	09.06.2017	Over 4 uker	06.06.2017
13.03.2018	13.04.2018	Over 4 uker	13.03.2018 24.04.2018

Ny selskapsavtale for Vekst i Grenland ble behandlet av representantskapet i Vekst i Grenland 13.04.18. Formannskapet behandlet selskapsavtalen i sak 28/18 i møte 24.04.18, kommunestyret vedtok selskapsavtalen i sak 37/18 i møte 08.05.18.

Ellers ble strategisk næringsplan 2017/-20 vedtatt av kommunestyret i sak 68/16.

Daglig leder har hatt en orientering til kommunestyret 06.11.18 i orienteringssak 5/18.

4.3 Vurdering av avklaringer og rapporteringer

Siljan kommune har etablert en ordning for eiersaker, som kan sikre at politisk nivå i kommunen får informasjon om selskapene. Ordningen ivaretar ikke like godt behovet for å avklare eierrepresentantens fullmakter i forkant av eiermøtene. Eierkommunene er ansvarlige for sin andel av IKS-forpliktelser. Budsjettet er endelig når det er vedtatt av representantskapet. Det er derfor viktig at kommunestyret har behandlet budsjettet før representantskapet, slik at representanten har et mandat.

Grep og Vekst i Grenland har sendt innkallinger til representantskap og generalforsamlinger i samsvar med fristen i IKS-loven og i vedtektene. Innkallingene inneholder dagsorden, i samsvar med kravene til innkalling. RiG har ikke alltid sendt formell innkalling med sakliste i samsvar med fristen i IKS-loven.

Formannskapet har ikke behandlet innkallinger til eiermøter i de selskapene vi har undersøkt. Ut fra innkallingstidspunkt og møtedatoer, mener vi at det hadde vært mulig å legge fram innkallingene til generalforsamlinger og representantskap for formannskapet i forkant av møtene i alle selskapene, bortsett fra våren 2018 for Vekst i Grenland.

Selv om RiG ikke har sendt formell innkalling innen fristen, har RiG alltid sendt årsregnskap, årsmelding og budsjett, slik at det er blitt behandlet i kommunestyret før representantskapsmøte, i samsvar med kravet i selskapsavtalen.

I 2017 hadde representantskapet i ViG møte i juni. Det blir for sen behandling av årsregnskapet med årsberetning i forhold til fristen 1. mai i IKS-forskriften.

Det er en god ordning at daglig leder for selskapene holder orienteringer for kommunestyret eller formannskapet. Vi har sett dokumentasjon på at Grep har holdt slike orienteringer i 2017 og 2018, og Vekst i Grenland i 2018. Ordningen har ikke vært gjennomført for RiG, slik kommunestyret har vedtatt.

5 Styrevalg

Har kommunen tiltak for å sikre styrevalg i samsvar med gjeldende regler og anbefalinger?

5.1 Kontrollkriterier

Det er eierorganet som velger styre; generalforsamlingen i aksjeselskap og representantskapet i IKS. KS anbefaler at en vedtektsfester bruk av valgkomité i det enkelte selskap, alternativt at det nedfelles i selskapsavtalen. Det anbefales også at det utarbeides retningslinjer som regulerer komiteens arbeid, samt at valgkomiteen har en dialog med styret før forslag fremmes. Komiteen bør begrunne sine forslag. I selskap med flere eiere bør valgkomiteen settes sammen slik at den reflekterer eierandelen (anbefaling nr. 10).

Det kan være aktuelt å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskap som kommunen har eierandeler i. I slike tilfeller bør kommunen vurdere hvor ofte vedkommende vil bli inhabil som følge av vervet. Vil inhabilitet inntre ofte eller i viktige saker, kan det være u hensiktsmessig å velge vedkommende. Dette kan typisk gjelde for sentrale folkevalgte eller ansatte i ledende stillinger (anbefaling nr. 9). KS anbefaler at ordfører og rådmann ikke sitter i styret i selskaper, for å unngå inhabilitet ved kommunens behandling av saker som gjelder selskapet (anbefaling nr. 15).

KS anbefaler at eierorganet, uavhengig av organisasjonsform, tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon, jf. anbefaling nr. 11. Det skal være tilnærmet 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene, jf. IKS-loven § 10 og aksjeloven § 20-6¹, jf. kommuneloven § 80a.

Vi har utledet følgende kriterier:

- Bruk av valgkomite bør vedtektsfestes/nedfelles i selskapsavtalen.
- Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.
- Reglene om kjønnsrepresentasjon skal følges.

---

¹ Kravet om representasjon av begge kjønn i styret gjelder for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet.

5.2 Fakta om styrevalg

Grep har ikke krav om valgkomite i vedtektene. Ordførerne i de fire eierkommunene fungerer som valgkomite.

RiG og Vekst i Grenland har krav om valgkomite i selskapsavtalene. Selskapsavtalene gir føringer for kjønnsrepresentasjon i styret.

Nedenfor er kjønnsrepresentasjonen i styrene vist.

	Faste medl.*		Varamedl.*		Ansattes repr.		Ans. vara repr.	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
RiG	3	2	2	3				
Grep	3	3	1	5	2	2	2	2
Vekst i Grenland	2	2	1	1		1		1

*Utenom ansattes representanter.

Kommunestyret vedtok i sak 44/18 i møte 19.06.18 at:

- Ordfører delegeres fullmakt til å nominere kandidater til styrer innen aksjeselskap, interkommunale samarbeid, stiftelser o.a. hvor Siljan ikke har fast styrerepresentasjon.
- Rådmannen delegeres myndighet til å nominere medlem til styrene i selskap hvor Siljan kommune har fast styrerepresentasjon.

Fra Siljan kommune har følgende hatt styreverv i 2017 og 2018:

- RiG:
  - Fra 09.07.2018 økonomisjef Kjersti Førstøyl, vara plan- og miljørådgiver Andrea Tverå
  - Fra 21.06.2016 kommunalsjef for samfunn Kjell Borgeraas, vara kart- og oppmålingsleder Tove Fagerbæk
- Grep:
  - Kommunalsjef for helse og omsorg Øyvind Lovald, vara leder for forebyggende tjenester Heidi Vasdal er valgt på generalforsamling 28.05.18. Endring i styret er ikke registrert i Brønnøysundregisteret eller selskapets nettsider pr 04.12.18
  - Fra 03.10.2016 politiker Elin Nordbø, vara politiker Gunn Berit Rygg Holmelid
- Vekst i Grenland:
  - Fra 09.06.2016 rådmann Jan Sæthre, vara personalrådgiver Steffen Stordalen

- Fra 28.11.18 kan vi ikke se at styremedlemmene har tilknytning til Siljan kommune

5.3 Vurdering av styrevalg

Med unntak for Grep, er bruk av valgkomite nedfelt i vedtekter og selskapsavtaler. Alle selskapene har i praksis hatt en valgkomite. For Grep er det ikke lagt noen føringer for sammensetningen av styret.

Kravet om kjønnsrepresentasjon skal være oppfylt for hver gruppe av styremedlemmer. Ansattmedlemmer skal ikke regnes med.² Med unntak av Grep, har selskapene ivaretatt kravet om balansert representasjon av begge kjønn i styrene. Grep har ikke en fullt ut lovlig styresammensetning: det er for få menn blant varamedlemmene.

Det er ledende ansatte i to av styrene. Kommunalsjef for helse og omsorg i Grep, økonomisjefen er styremedlem i RiG. Det er ikke i samsvar med anbefalingene fra KS. Styrevervet fører til at disse blir inhabile til å forberede og avgjøre saker der selskapet er part. Når en kommunalsjef er inhabil, blir alle ansatte i kommunalområdet inhabile til å avgjøre saker der selskapet er part.

Vi vil ellers kommentere at det er uheldig å bruke begrep som «styrerepresentasjon» om kommunens rett til å nominere kandidater til et styre. Medlemmer i styret i aksjeselskap og interkommunale selskap representerer bare seg selv. Å omtale styremedlemmer som representanter/representasjon, kan tilsløre styremedlemmenes rolle og ansvar.

---

² Ot.prp. nr. 97 (2002-2003) kap. 10 pkt. 10.1, s. 57. Regelen i kommuneloven § 80 a er videreført i ny kommunelov, jf. Prp 46 L (2017-2018) og Lovvedtak 81 (2017-2018).

6 Konklusjoner

Siljan kommune har i noen grad lagt til rette for god eierstyring.

Kommunen har sørget for at folkevalgte får noe opplæring i eierstyring.

Delegasjonsreglementet er ikke fullt ut i samsvar med IKS-loven når det gjelder oppnevning av representasjon til representantskap i IKS. Eiers representasjon i eierorganene har likevel vært i samsvar med lovverk og kommunestyrets vedtak.

Kommunestyret har vedtatt føringer for hvordan kommunen skal ivareta eierskap i selskaper. Føringene er ikke gjennomført fullt ut i praksis: Det er ikke alltid avklart med eller rapportert til kommunestyre eller formannskap i forbindelse med generalforsamlinger/representantskapsmøter. Grep har holdt orienteringer for kommunestyret, slik kommunestyret har vedtatt, og nylig har Vekst i Grenland hatt en orientering for kommunestyret.

Alle selskapene har i praksis hatt en valgkomite til for styremedlemmer. For Grep er det ikke lagt noen føringer for sammensetning av styret. Grep har ikke fullt ut en lovlig styresammensetning, da kravet om kjønnsrepresentasjon ikke er ivaretatt. To av selskapene har styremedlemmer som har ledende stillinger i Siljan kommune. Det kan medføre ulemper knyttet til inhabilitet, og er ikke i samsvar med anbefalinger fra KS.

7 Anbefalinger

Vi anbefaler Siljan kommune å

- vurdere
  - å treffe tiltak for å sikre politisk behandling av innkallinger til representantskap/generalforsamling
  - å treffe tiltak for å sikre at alle selskapene orienterer kommunestyret om status
  - om det er hensiktsmessig at ledende ansatte har styreverv
- sikre at
  - delegasjonsreglementet omtaler utnevning av eierrepresentasjon i samsvar med kravene i IKS-loven
  - styresammensetningen i Grep er i samsvar med gjeldende krav til kjønnsrepresentasjon

Grep bør sørge for oppdatert informasjon om styret i Brønnøysundregisteret.

Vedlegg

Vedlegg – Eventuelle kommentarer til rapporten fra eier/selskap.

Høringsuttalelser

Fra: Jan Sæthre

Sendt: 11. desember 2018 12:40

Til: TFK-POST-TKR

Emne: Høring av eierskapskontroll i Siljan kommune

Henviser til brev og rapport 5.12.2018 angående høring på eierskapskontroll for Siljan kommune.

Nedenfor framkommer vår synspunkter på høringsutkastet.

Siljan kommune er enig at delegeringsreglementets punkt 11.1.b og 12.1.e om *Ordfører og rådmann delegeres myndighets hver for seg til å utnevne representanter ved avholdelse av generalforsamling, representantskap, årsmøte o.l.* ikke gjelder for IKS-loven. Valgene har derfor skjedd i kommunestyret, som eierskapskontrollen også påpeker. Kommunestyret foretar også valg for andre typer selskaper, og disse punktene er en unntaksbestemmelse ved forfall, som ikke omfattes av selskaper etter IKS-loven. Rådmannen vil anbefale at det tas inn en fotnote i delegeringsreglementet som sier at delegering av slik myndighet ikke gjelder for selskaper etter IKS-loven.

Når det gjelder politisk behandling av innkallinger til generalforsamlingene og representantskapene vedtok kommunestyret i sakene 44/2018 at disse skal legges fram som orienteringssaker til formannskapet. Det er riktig at det ikke har skjedd. Eierskapskontrollen unnlater å peke på at saksdokumentene ikke fra alle selskapene har vært sendt til postmottak, slik at de kommende møtene har blitt fanget opp og meldt opp til møtene i formannskapet. Dokumentene har vært sendt direkte til representantene, og disse er ikke umiddelbart formidlet videre. Rådmannen ser at dette forholdet kan løses ved å sende innkallingene til postmottak også.

Eierskapskontrollen har ikke tatt med at daglig leder i Vekst i Grenland IKS gav en orientering til kommunestyret 6.11.2018.

Anbefalingen fra KS som styrerepresentasjon er omstridt, og det er ulik praksis. Kommunestyret behandlet dette i sak 44/2018 og støttet rådmannens syn om at det bør være administrativ representasjon i styrene i Renovasjon i Grenland IKS og GREP Grenland AS, hvor Siljan kommune har fast styreplass. Erfaringen har ikke vist ulemper i praksis knyttet til inhabilitet og styreverv. Rådmannen ser det som hensiktsmessig at kommunalsjefene har styreverv, og har lagt en slik praksis til grunn.

Med vennlig hilsen

Jan Sæthre

Rådmann

Siljan kommune